

Joan Kilis, retratat l'any 1961. Al costat, *Sense Títol*, tinta i aquarel·la feta sobre paper un any abans, i, a la dreta, *La Família*, del 1961. Son dues obres elaborades abans que a Kilis se li diagnosticues un procés esquizofrènic.

La Sala Damià Forment del Centre Cultural Bancaixa de València exposa fins al 31 de març una retrospectiva de l'obra de Kilis, un artista que va haver de patir els difícils anys del franquisme la incomprensió i una malaltia psíquica.

Joan Kilis, caminant descalç

A la força hem de parlar d'Albaida, on l'Ajuntament ha promogut una retrobada biennal amb les figures artístiques pròpies. L'obra de Joan Kilis està repartida en nombroses col·leccions particulars, amb una part important que pertany als veïns d'aquesta població: domicilis particulars de familiars, amics i coneguts. El pintor va viure al seu poble natal pràcticament sempre, exceptuant el període de formació a l'Escola de Belles Arts de València i la posterior experiència d'un any llarg a Ceuta. Va ser Josep Segrelles qui el va encoratjar cap als estudis artístics, qui va convèncer els seus pares i qui li va ensenyar l'ofici. La relació amb Segrelles es va anar degradant

a mesura que Kilis optava per les tendències més arriscades i rupturistes que es van generar entre un grup important d'artistes valencians en la dècada de 1950. El gran amic de Kilis va ser el pintor Josep Díaz Azorín, amb qui va compartir el període d'estudis. Tots dos es van acostar a les tendències de l'art modern gràcies a les classes del pare Alfons Roig, un veritable promotor de l'obertura en aquelles funestes dècades del franquisme.

Kilis passejava descalç per València, s'oposava als rigors academicistes en les classes, coneixia de prop la pintura dels joves més arriscats, sobretot els del Grup Parpalló, amb gent com Doro Balaguer o Monjalès al capdavant. Però sens dubte va ser el contacte amb

Tres exemples del treball de Kilis: a l'esquerra, un oli de 1961, *Maternitat de la finestra*. Dalt d'aquestes línies, *Dona i sol* (1965) i *Ceramicada* (1962), totes dues barrejant la tècnica de l'oli i l'ús de sorra.

l'obra de Manolo Gil el que més va decidir el seu futur posicionament artístic. Els murals de Manolo Gil a la tasca Casa Pedro, les exposicions a la Sala Mateu i al Club Universitario, així com l'homenatge que se li va retre el 1959 arran de la seua prematura mort van ser fites essencials per a l'evolució pictòrica de Kilis. Les seues obres estaran regides a partir d'aleshores per un registre muralista, amb línies de contorn molt accentuades i una delicada ocupació de l'espai. La seua admiració per l'obra del malaguanyat Gil i el tractament que li va donar als seus treballs van propiciar més d'un malentès, situació que va incomodar extremament el pintor. Joan Kilis va poder acostar-se

així mateix a l'obra de figures tan importants com Klee, Kandinsky o Picaso, gràcies al pare Roig, i d'aquestes influències provenen també alguns dels seus personals plantejaments.

Procés esquizofrènic. L'artista va patir un procés esquizofrènic, diagnosticat el 1965, que va condicionar decididament el seu comportament i el va abocar cap a conductes intimistes de caire subjectiu, amb una forta tendència a evitar el món real. Producte d'aquesta patologia són alguns dels seus trets pictòrics característics, com ara la idealització de les figures, la creació d'una simbologia personal o l'aplicació d'ornamentacions fantàstiques en es-

pais i universos idíl·lics. En l'obra de Kilis predomina la figura: les dones i els homes, alguns xiquets, però sobretot els cavalls. Homes i bèsties, acaronats per un paisatge pròxim guarnit de signes.

Amb l'actual muntatge, comissariat per J. Ramon Escrivà, accedim al talent i als colors tènues d'aquest personatge recuperat, membre d'una saga local que es manté viva (el jove Amorós haurà de retre comptes als seus predecessors), en un esforçat interès dels organitzadors per ensenyar i traure a la llum una època fosca de la nostra història recent.

Ricard Huerta